

KANCELARIA SENATU
GABINET MARSZAŁKA SENATU

Biuletyn Parlamentarnego Zespołu
ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi

Czerwiec 2015 r.

Spis treści

I. Informacja o przebiegu 13. posiedzenia Parlamentarnego Zespołu ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi w dniu 16 grudnia 2014 r.....	3
II. Informacja o przebiegu posiedzeń Podkomisji stałej ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi	10
III. Wybrane konferencje i seminaria dotyczące kondycji i perspektyw rozwoju trzeciego sektora w Polsce.	12
IV. Program posiedzenia Parlamentarnego Zespołu ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi w dniu 11 czerwca 2015 r.	15

Opracowanie:
Joanna Maria Leśniarek
Gabinet Marszałka Senatu
tel. 022 694-92-64
E-Mail: Joanna.Lesniarek@senat.gov.pl

**INFORMACJA O PRZEBIEGU 13. POSIEDZENIA
PARLAMENTARNEGO ZESPOŁU DS. WSPÓŁPRACY
Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI
W DNIU 16 GRUDNIA 2014 r.**

W dniu 16 grudnia 2014 r. odbyło się posiedzenie Parlamentarnego Zespołu ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi. Tematami posiedzenia były propozycje rozwiązań budżetowych na 2015 rok związanych z działalnością organizacji pozarządowych oraz informacja Kancelarii Prezydenta RP na temat stanu prac nad ustawą – Prawo o stowarzyszeniach.

Przedstawiając informację Ministerstwa Finansów w sprawie rozwiązań budżetowych na 2015 rok minister Mateusz Szczurek zaznaczył, że prace nad budżetem trwają. Wobec mechanizmu odpisu 1% podatku dochodowego od osób fizycznych, na podstawie prognoz makroekonomicznych, przewiduje że w 2015 r. wpływy z niego przekroczą 520 000 000 zł. Podkreślił również, że w różnych częściach ustawy budżetowej zaplanowano cały szereg programów, które zasilać będą organizacje pozarządowe. Zliczając kwoty przeznaczone w ustawie budżetowej dla organizacji pozarządowych kwota łączna to ponad 1 300 000 000 zł. Jak zaznaczył wśród nich nie ma środków, które każdego roku trafiają do organizacji pozarządowych w ramach ich współpracy z organami samorządu terytorialnego. Te informacje MF jest w stanie wskazać dopiero na podstawie sprawozdawczości z pewnym opóźnieniem. W 2013 roku była to kwota, która przekroczyła 2 mld złotych. Przy tej okazji minister Mateusz Szczurek zaprezentował plany MF względem rachunkowości w organizacjach pozarządowych. W ramach projektu implementacji dyrektywy unijnej w nowelizacji ustawy o rachunkowości przewidywane jest znaczące uproszczenie rachunkowości w mniejszych organizacjach pozarządowych tj. tych których przychód nie przekracza 50 000 zł, nie posiadają statusu organizacji pożytku publicznego oraz tych które nie prowadzą działalności gospodarczej w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej. Organizacje te będą mogły prowadzić ewidencję przychodów i kosztów w znacznie uproszczonej wersji, która będzie wynikała z rozporządzenia Ministra Finansów. Możliwość taka pojawi się już od 2016 r. Będzie to pozostawione do wyboru takiej organizacji, czy z tej uproszczonej formy skorzysta, czy pozostanie przy rachunkowości prowadzonej na ogólnych zasadach. Jest to odpowiedź na postulat, który wielokrotnie kierowały organizacje pozarządowe. Kończąc wypowiedź zaznaczył, że informacje bardziej szczegółowe przedstawią już poszczególni dysponenti części budżetowych.

Prezentując informację resortu zdrowia w tej sprawie Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Zdrowia, Igor Radziewicz-Winnicki powiedział, że w przypadku kreowania polityki zdrowotnej to właśnie organizacje pozarządowe odgrywają wszędzie na świecie

ważną rolę, również w Polsce. Gwarantują one nie tylko dobrą jakość współpracy administracji publicznej ze społeczeństwem obywatelskim ale pozwalają w skuteczny sposób prowadzić politykę zdrowia publicznego oraz kształtować zachowania prozdrowotne. Dzieje się tak dzięki dużej sile oddziaływania organizacji pozarządowych. W zakresie działań ministra zdrowia w sferze współpracy z trzecim sektorem Minister wyróżnił działania prozdrowotne, które realizowane są przez jednostki samorządu terytorialnego. Jako drugi element wskazano działania nadzorowane przez ministra zdrowia oraz działania ministra zdrowia realizowane w porozumieniu z organizacjami pozarządowymi albo realizowane przez wyspecjalizowane agendy ministra zdrowia takie jak np. Krajowe Centrum ds. AIDS. Minister Radziejewicz-Winnicki jako przykład wskazał na Krajowe Centrum AIDS ze względu na fakt, iż skuteczność jego działania w dużej mierze możliwa była dzięki współpracy z organizacjami pozarządowymi. Wskazał również na przykłady działań realizowanych już bezpośrednio przez ministra zdrowia, to np. program edukacyjny odnoszący się do eliminacji przypadków ryzyka chorób cywilizacyjnych kierowany do dzieci i młodzieży, osób w wieku produkcyjnym oraz seniorów, program popularyzacji szczepień ochronnych. To właśnie działania organizacji pozarządowych pozwalają na skuteczne przeprowadzanie tych programów. Olbrzymie znaczenie ma również promocja medycyny transplantacyjnej. Polska boryka się z problemem stosunkowo niskiej liczby dawców. Organizacje pozarządowe włączają się w promocję przeszczepów rodzinnych. Organizacje były również realizatorami kampanii społecznej Narodowego Programu Zwalczenia Chorób Nowotworowych. Jak zaznaczył Minister tych programów jest bardzo dużo, a to tylko przykłady współpracy z NGO.

Reprezentująca Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego - Magdalena Kopczyńska-Zych - Zastępca Dyrektora Departamentu Mecenatu Państwa podkreśliła stałość współpracy, platformy dialogu i konsultacji Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z organizacjami pozarządowymi. Przy Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego działa Rada Organizacji Pozarządowych, zrzeszająca organizacje działające w sferze kultury. Jak powiedziała jest to już rada trzeciej kadencji. Działa również Komitet Społeczny ds. Paktu dla Kultury w skład którego wchodzi osoby aktywnie działające w sferze kultury, jak i przedstawiciele trzeciego sektora oraz przedstawiciel Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Nie mając formalnego programu współpracy z organizacjami pozarządowymi ministerstwo kształtuje swoje programy z uwzględnieniem głosu trzeciego sektora. Dynamika spotkań tych gremiów stale rośnie. Przechodząc do finansowego aspektu współpracy

powiedziała, że zasadniczym instrumentem wsparcia projektów realizowanych przez NGO jest mechanizm programów Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Co roku jest to instrument za pośrednictwem którego jest dystrybuowanych ok. 250 mln zł. Suma wszystkich ogłoszonych programów na 2015 rok to 254 mln zł. Jak zaznaczyła Dyrektor, nie wszystkie te pieniądze trafiają do organizacji pozarządowych, gdyż uprawnionymi do ubiegania się o te środki są np. samorządowe instytucje kultury, jak i podmioty prywatne. Liczba dotacji przekazywanych NGO systematycznie rośnie. W 2010 r. było to 525 dotacji a w 2014 r. jest to już 972 dotacje. Rośnie również kwota przekazywanych środków. W 2010 r. było to 57 500 000 zł. natomiast w 2014 r. było to już 76 700 000 zł. Dynamika wzrostu oczywiście uzależniona jest od jakości projektów.

Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej reprezentował Dyrektor Departamentu Pożytku Publicznego Krzysztof Więckiewicz. Informując o współpracy z NGO zaznaczył, że MPiPS we współpracy z NGO wykorzystuje mechanizmy wsparcia finansowego oraz pozafinansowego. Jak przypomniał dyr. Więckiewicz w październiku minister Władysław Kosiniak-Kamysz podpisał program współpracy ministerstwa z organizacjami pozarządowymi. Program porządkuje, z punktu widzenia formy, zasady współpracy i relacji z trzecim sektorem. Przypomniał również, że w MPiPS są ciała dialogu społecznego i obywatelskiego, które mają wspierać Ministra w wymiarze opiniodawczym i doradczym. Ciałem horyzontalnym jest Rada Działalności Pożytku Publicznego. Istnieją również inne rady, które mają wpływać na polityki publiczne resortu w trzech działach: rodzina, praca, zabezpieczenie społeczne. Są to np. Rada Zatrudnienia, Rada Pomocy Społecznej, Konsultacyjna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych, Rada ds. Języka Migowego. Jest również wiele innych ciał, które doraźnie wspomagają resort. Funkcjonuje z dużą tradycją program FIO. Jego odpowiednikiem z punktu widzenia procedur jest program Aktywności Społecznej Osób Starszych. FIO to 60 mln zł. a ASOS to 40 mln zł. ASOS jest obliczony na wsparcie osób starszych, ale nie tylko, bo ma on również wymiar międzypokoleniowy, edukacyjny oraz usługowy. DO FIO aplikuje ponad 4500 podmiotów pozarządowych, a do ASOS ok 2000. Są również mniejsze programy dotacyjne jak program Aktywne Formy Przeciwdziałania Wykluczeniu Społecznemu na co przeznaczono jest 3,5 mln zł. Istotnym jest również program Powrotów Osób Bezdomnych do Społeczności na co przeznaczono 5 mln zł. Jest również resortowy program wspierający rodziny zastępcze, system pieczy zastępczej na co zaplanowano ok 7 mln zł., a także resortowy program rozwoju instytucji opieki nad dziećmi do lat 3 MALUCH, i na to przewidziano 100 mln zł. Ponad 300 mln zł to program

operacyjny Pomoc Żywnościowa. Trzy miliony złotych przeznaczono na program wsparcia osób z zaburzeniami psychicznymi. Jak zaznaczył dyrektor Więckiewicz jest dużo mniejszych programów, których wąski charakter sprawia, że trafiają one do właściwych adresatów. Zwrócił również uwagę, że powołując ciała doradcze przy Ministrze, jednocześnie finansowane są działania o charakterze eksperckim co jest bardzo ważne.

Bogusław Andrzej Uliasz – Podsekretarz Stanu w Ministerstwie Sportu przedstawiając informację, podkreślił, że w przypadku Ministerstwa Sportu ponad połowa działalności skupia się na współpracy z organizacjami pozarządowymi. Działalność Ministerstwa dotyczy dwóch grup, sportu wyczynowego i sportu powszechnego. W przypadku sportu wyczynowego w Polsce jest 37 Związków zajmujących się sportami olimpijskimi oraz 30, które nie są sportami olimpijskimi. Jak powiedział do najważniejszych programów współpracy w budżecie na 2015 rok należy Fundusz Zajęć Sportowych dla Uczniów – prawie 10 mln zł na realizację zajęć sportowych przez organizacje, które prowadzą działalność w zakresie upowszechniania kultury fizycznej wśród dzieci i młodzieży. Kolejnym źródłem finansowania jest Fundusz Rozwoju Kultury Fizycznej z zaznaczeniem, że ten fundusz w głównej mierze finansuje inwestycje. Znacząca kwota bo prawie 234 mln zł przeznaczona jest na program sportu dla dzieci i młodzieży – programy szkolne i współzawodnictwo sportowe. Program rozwijania sportu pośród osób niepełnosprawnych to ok 30 mln. zł. Do kolejnej części należą zadania z zakresu turystyki i tu również resort współpracuje z przedstawicielami trzeciego sektora - kwota ok. 2 mln zł. Jak powiedział, z pośród najbardziej kluczowych projektów ministerstwa realizowanych w zakresie sportu dla wszystkich istotnym jest program Animator Moje Boisko Orlik 2012 r. W zakresie sportu dla osób niepełnosprawnych realizowane są programy obozów sportowych, zajęć sportowych, imprez sportowych i zakupu sprzętu. Jeśli chodzi o wsparcie dla organizacji pozarządowych a konkretnie polskich związków sportowych to finansowane jest przygotowanie do igrzysk olimpijskich oraz przygotowanie i udział w imprezach rangi mistrzostw świata i Europy. Jak podkreślił bez organizacji pozarządowych, działania ministra sportu w zakresie upowszechniania sportu nie byłyby możliwe.

Informację Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych przedstawiła jego Prezes Teresa Hernik. Zgodnie z zaprezentowaną informacją PFRON przeznacza ok 4% swojego budżetu na realizację zadań zleconych organizacjom pozarządowym. Jak zaznaczyła Prezes Hernik podstawowym zadaniem Funduszu jest

dofinansowanie wynagrodzeń pracowników na otwartym i chronionym rynku pracy. Wydatkowanie środków obligatoryjnych ustawowo jest jasno określone, więc to co zostaje na współpracę z organizacjami pozarządowymi to kwoty fakultatywne i na rok 2015 to 174 mln zł. PFRON dofinansowuje i współpracuje z prawie 420 organizacjami pozarządowymi. Większość zadań realizowanych jest w trybie konkursowym. Oczywiście tych środków potrzeba byłoby więcej. NGO prowadzą warsztaty terapii zajęciowej, zakłady aktywności zawodowej, świetlice środowiskowe i na to PFRON przeznacza dużą część środków. Jak zaznaczyła Prezes Funduszu, NGO to duży pracodawca i w dużej mierze korzystają z dofinansowań do pracowników niepełnosprawnych. Podkreśliła również, że Fundusz nie działałby tak wiele gdyby nie współpraca z trzecim sektorem, bo to właśnie organizacje pozarządowe są kreatorami i promotorami nowych rozwiązań ustawowych.

W drugiej części posiedzenia Henryk Wujec – Doradca Prezydenta RP przedstawił informację na temat stanu prac nad ustawą - Prawo o stowarzyszeniach. Prezentując nowe założenia poinformował, że Prezydent RP dzień wcześniej podpisał projekt tej ustawy i skierował go do Sejmu. Jak przypominał cały proces rozpoczął się właśnie w Parlamentarnym Zespole ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi w poprzedniej kadencji Senatu RP kiedy to pracowano nad ustawą o zrzeszeniach. Po dyskusji zdecydowano o podziale pracy. Kancelaria Prezydenta i organizacje pozarządowe podjęły się wówczas działań na rzecz nowelizacji ustawy prawo o stowarzyszeniach. W celu likwidacji barier w funkcjonowaniu stowarzyszeń zaproponowano zasadnicze zmiany. Jako jedną z pierwszych zaproponowano zmniejszenie ilości osób wymaganych do założenia stowarzyszenia rejestrowego z osobowością prawną i umożliwienie wyboru władz przed rejestracją. Zmiana pozwoli na zakładanie stowarzyszeń z osobowością prawną już 7 osobom, a nie tak jak dotychczas 15. Postępowanie rejestrowe miałyby odbywać się bez udziału organu nadzorującego. Celem zmiany jest skrócenie procesu rejestracji nowych stowarzyszeń poprzez zniesienie konieczności przesyłania przez sąd rejestrowy całej dokumentacji do organu nadzorującego, a także uniemożliwienie ingerencji administracji w swobodę tworzenia stowarzyszeń. Wprowadzono 7-dniowy termin rozpoznania wniosku stowarzyszenia o wpis do KRS. Proponuje się również możliwość zawieszenia działalności przez stowarzyszenie. Zmiana ma na celu wprowadzenie okresu, określonego w statucie, w którym stowarzyszenie zawiesza swoją działalność. Okres ten może trwać do 2 lat, kończąc się podjęciem działalności przez stowarzyszenie lub jego rozwiązaniem podejmowanym przez sąd z urzędu. Wprowadzono również możliwość łączenia i przekształcenia podmiotów, która powszechnie

znana jest z prawa regulującego działalność gospodarczą. Tego typu rozwiązanie umożliwi pełniejsze wykorzystanie zasobów osób zaangażowanych do realizacji działań społecznych. W opinii zespołu opracowującego projekt niezbędne jest również zrównanie uprawnień działających społecznie członków stowarzyszenia z uprawnieniami wolontariuszy. Niezbędne jest również zwiększenie możliwości działania stowarzyszeń zwykłych poprzez nadanie im ułomnej osobowości prawnej oraz uporządkowanie i uściślenie regulacji terenowych jednostek organizacyjnych stowarzyszeń z osobowością prawną. Zmiany te mają na celu uregulowanie i rozwiązanie problemów stowarzyszeń rejestrowych, posiadających terenowe jednostki organizacyjne. Jak zaznaczył doradca Prezydenta RP są to tylko najważniejsze punkty tego projektu.

Kończąc posiedzenie senator Mieczysław Augustyn zaapelował o odnoszenie się w dalszych pracach nad projektem do zapisów, które zostały zaproponowane przez Zespół pod przewodnictwem Henryka Wujca, a nie do tych, których nie uwzględniono podczas prac nad projektem. Jak przypomniał był to świadomy wybór by nie zajmować się wszystkim, tylko sprawami najważniejszymi, a czasu, który pozostał do końca kadencji na zakończenie tych prac by zabrakło.

**INFORMACJA O PRZEBIEGU POSIEDZEŃ
PODKOMISJI STAŁEJ DS. WSPÓŁPRACY Z ORGANIZACJAMI
POZARZĄDOWYMI**

W dniach 18 grudnia, 13, 15 i 22 stycznia oraz 3 i 17 lutego sejmowa Podkomisja stała ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi zajmowała się przygotowaniem projektu zmiany ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Członkowie Podkomisji zapoznali się z propozycjami zmian w ustawie, które przygotowała Rada Działalności Pożytku Publicznego we współpracy z Departamentem Pożytku Publicznego Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej na podstawie opinii przesyłanych przez organizacje pozarządowe.

W trakcie posiedzeń dyskutowano między innymi na temat limitu wydatków na reklamę OPP finansowaną ze środków pozyskiwanych z odpisu 1% podatku dochodowego od osób fizycznych. Podjęto również temat formy w jakiej organizacje mają spełniać wymogi ustawy o dostępie do informacji publicznej oraz kwestię rozszerzenia katalogu działań pożytku publicznego. Część dyskusji poświęcono również na omówienie propozycji nałożenia na administrację centralną obowiązku przyjmowania programów współpracy z organizacjami.

Po zakończeniu prac na etapie Podkomisji jako formalny projekt nowelizacji ma on trafić do sejmowej Komisji Polityki Społecznej i Rodziny.

Następne posiedzenie Podkomisji stałej ds. Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi, na którym kontynuowane będą prace nad przygotowaniem projektu, wyznaczone zostało na 5 marca 2015 r.

**WYBRANE KONFERENCJE I SEMINARIA DOTYCZĄCE KONDYCJI
I PERSPEKTYW ROZWOJU TRZECIEGO SEKTORA W POLSCE.**

Promocja książki „Zagubiona tożsamość? Analiza porównawcza sektora pozarządowego w Polsce i w Stanach Zjednoczonych” autorstwa dr Agnieszki Rymszy

16 grudnia 2014 r. w ramach posiedzenia Rady Działalności Pożytku Publicznego w Ministerstwie Pracy i Polityki Społecznej odbyła się prezentacja książki „Zagubiona tożsamość? Analiza porównawcza sektora pozarządowego w Polsce i w Stanach Zjednoczonych”, której autorką jest dr Agnieszka Rymsza, dr socjologii, kierownik Zespołu ds. Rzecznictwa Fundacji Synapsis. Książka została wydana przez Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej w ramach serii: „Biblioteka Pożytku Publicznego”.

W spotkaniu wraz z członkami Rady Działalności Pożytku Publicznego uczestniczyli parlamentarzyści, reprezentanci świata akademickiego oraz przedstawiciele organizacji pozarządowych.

W swojej książce dr Agnieszka Rymsza zwróciła uwagę na problemy i paradoksy funkcjonowania sektora pozarządowego. Jak zauważyła w trakcie badań, gros problemów III sektora jest związanych z jego systemem finansowania. Większość organizacji uzależnionych jest od zewnętrznych źródeł finansowania. Wzrasta zależność organizacji od rynku i rządów. Autorka procesy te nazywa komercjalizacją i governmentalizacją sektora pozarządowego. Jak zauważa zarówno w USA jak i w Polsce działają podobne mechanizmy.

Badania pozwoliły dr Agnieszce Rymszy również wskazać na fakt, że „Siła i rozrost amerykańskiego sektora pozarządowego jest w dużej mierze funkcją jego postępującej komercjalizacji i governmentalizacji”.

W Polsce proces ten może postępować nawet szybciej niż w USA, ze względu na niski poziom kultury filantropii i wolontariatu, niewielką liczbę fundacji grantodawczych oraz większe niż w Stanach Zjednoczonych obawy organizacji przed podejmowaniem działalności gospodarczej. Należy więc zadbać o zachowanie niezależności organizacji, by mogły realizować przypisane im funkcje społeczne i by nie doprowadzić do momentu, w którym nie będą już w stanie wypełniać swojej misji. Jak zauważa Dr Rymsza „ilościowy rozrost sektora spowodowany komercjalizacją i governmentalizacją, nie idzie w parze z większym i lepszym pełnieniem przez organizacje pozarządowe ich społecznych funkcji”.

Po prezentacji książki odbyła się dyskusja na temat prezentowanych w niej tez. Uczestnicy dyskusji wskazywali na czynniki hamujące rozwój trzeciego sektora oraz na negatywne strony polityki państwa wobec sektora pozarządowego.

**PROGRAM POSIEDZENIA PARLAMENTARNEGO ZESPOŁU DS. WSPÓLPRACY
Z ORGANIZACJAMI POZARZĄDOWYMI
W DNIU 11 CZERWCA 2015 r.**

**Program posiedzenia Parlamentarnego Zespołu ds. Współpracy z Organizacjami
Pozarządowymi**

Miejsce: Kancelaria Senatu, sala 182

Data: 11.06.2015 r. (czwartek), godz. 13.30

TEMAT:

Prace nad rządowym projektem ustawy o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnej informacji prawnej oraz edukacji prawnej społeczeństwa

1. Prezentacja Pana Tomasza Schimanka – Akademia Rozwoju Filantropii w Polsce, na temat Poradnictwa prawnego i obywatelskiego w Polsce.
2. Informacja Ministerstwa Sprawiedliwości na temat projektu ustawy.
3. Dyskusja.